

УДК 342.9:004.056.5:614

DOI 10.36919/3041-1149(Print).9.2025.78-86

Б. А. Малій,
аспірант ННІ права,
Сумський державний університет,
провідний професіонал
з інтелектуальної власності
Сектору сприяння реалізації
авторського права і суміжних прав
Департаменту розвитку сфери
авторського права і суміжних прав
Українського національного офісу
інтелектуальної власності та інновацій
email: bogdanmaliy@gmail.com
ORCID 0009-0004-3681-9998

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ЯК ОСОБЛИВОГО ІНСТИТУТУ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В МЕДИЧНІЙ СФЕРІ

У статті досліджено основні підходи, історичне становлення та розвиток інституту персональних даних як складової системи захисту прав людини у сфері охорони здоров'я. Проаналізовано ключові етапи формування правового механізму захисту персональної інформації в медичній галузі, з особливим акцентом на забезпечення права на приватність і конфіденційність. Узагальнено сучасне тлумачення поняття «персональні дані», висвітлено його правове значення, зокрема в контексті медичної інформації. Окрему увагу приділено специфіці захисту медичних даних як чутливої інформації, що потребує посиленого правового захисту у зв'язку з ризиками можливого втручання в особисте життя, дискримінації чи стигматизації особи.

У статті наведено різні правові підходи до тлумачення терміна «захист конфіденційності медичної інформації» в контексті міжнародного права, європейських стандартів і національного законодавства. Здійснено огляд ключових складників зазначеного процесу, охоплюючи принципи законності, пропорційності, цільового призначення, мінімізації даних, а також гарантії безпеки під час їх збирання, зберігання та обробки. Розглядається вплив загальнофілософських трактатів, морально-етичних норм і правових доктрин щодо приватності, а також вплив прецедентного права Великої Британії та США на формування концепту права на особисту недоторканість і його подальшу трансформацію в інститут захисту персональних даних у сфері охорони здоров'я.

Окрему увагу приділено конкретизованим особливостям правового регулювання обробки персональних даних у медичній сфері відповідно до положень Конвенції Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» та Загального регламенту про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679). Також виокремлено сучасний стан розвитку інституту персональних даних у контексті зростаючого значення цифрових технологій, телемедицини, мобільних додатків, електронних карток пацієнтів та інших елементів діджиталізації медичної сфери. Проаналізовано перспективні підходи до підвищення рівня захисту персональних даних пацієнтів у цифрову епоху, охоплюючи інституційні, технічні та етичні механізми, які можуть забезпечити баланс між розвитком цифрових сервісів і збереженням прав людини на захист особистої інформації.

Ключові слова: дані, захист персональних даних, охорона здоров'я, права людини.

Постановка проблеми. В умовах діджиталізації суспільно важливих процесів, до яких належить і аспект охорони здоров'я громадян, персональні дані як особливий правовий інститут захисту прав людини в медичній сфері формують важливу трансформаційну парадигму, що

потребує належного рівня нормативно-правового, процедурного та ідеологічного забезпечення задля реалізації принципу їхньої схоронності та непорушності.

З юридично-правового та легіслативно-проблемного поглядів, із розвитком медичних технологій, цифровізації даних і глобалізацією медичних послуг інформація про стан здоров'я особи стала особливо вразливою до порушень конфіденційності та несанкціонованого використання. Водночас персональні дані, що містять медичну інформацію, належать до чутливого типу особистої інформації, порушення захисту якої здатне вплинути на приватність, суспільне становище й особисту гідність людини, захист яких зазвичай гарантується громадянину конституційно.

Історичний аналіз витоків і ретроспективних особливостей розуміння та ототожнення персональних даних як особливого правового інституту захисту прав людини в медичній сфері водночас дає змогу зробити висновок про відмітну трансформацію від генерації феномена персональної приватності на філософському та юридично-філософському рівні до спеціалізовано-нормативного захисту прав людини й громадянина. У зазначеному контексті особливої доцільності набуває аналіз галузевого нормативного інструментарію, як-от Конвенція Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» та Загальний регламент про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679), насамперед на предмет охоронюваності медичних даних та інформації в сучасну епоху і в аспекті проведення паралелей між персональною та медичною приватностями особи як її субелементами [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз та вивчення феномена історичного розвитку персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері є предметом як вітчизняних, так і зарубіжних науково-дискурсних розробок, проте наразі в обмеженому форматі.

Серед вітчизняних дослідників і науковців, що аналізували питання історії розвитку персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері, можемо виділити праці таких учених, як К. Токарева, І. Діордіца, І. Коваленко, М. Кравчук, Т. Гуржій, О. Анісімова та ін. У працях зазначених учених розглядаються проблемні питання, як-от загальні проблеми захисту персональних даних у сфері охорони здоров'я, особливості значення персональних даних у сфері охорони здоров'я, аспекти правової охорони та юридичного забезпечення персональних даних у сфері охорони здоров'я. У дослідженнях розглянуто правову основу процесуального регулювання персональних даних у системах охорони здоров'я та концептуальні положення щодо захисту даних пацієнтів у системі EHealth.

Іноземна дослідницька доктрина в питаннях аналізу особливостей історичного розвитку персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в сфері медицини водночас представлена напрацюваннями таких науковців, як Н. Ліу, К. Зу, Д. Форсайт, М. Доналдсон, С. Вадманн, Е. Демір та ін., які переважно оглядають та аналізують аспекти обігу персональних даних у системах охорони здоров'я та захисту прав людини крізь призму механізмів захисту чутливої інформації в медико-інформаційних системах, потенційних можливостей розповсюдження інформації про пацієнта без його згоди, пошуку аспектів забезпечення схоронності персональних даних індивіда (пацієнта) в умовах стрімкого технологічного, цифрового та інформаційного прогресів тощо.

Методологічну основу цього дослідження становить міждисциплінарний підхід, який поєднує правову, історико-філософську й інформаційну методології з метою комплексного аналізу еволюції персональних даних як інституту захисту прав людини в медичній сфері. У межах дослідження було використано такі основні методи, як історико-правовий, системно-структурний і порівняльно-правовий.

Метою статті є здійснення комплексного аналізу історичного розвитку персональних даних як правового інституту, що спрямований на захист прав людини в медичній сфері. Дослідження має на меті розкрити ключові етапи становлення понять приватності та конфіденційності, а також прослідкувати, як зміна соціальних, технологічних і правових чинників вплинула на формування сучасних підходів до захисту медичної інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історичний розвиток персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері є комплексною дослідницько-аналітичною категорією, що потребує аналізу як у ретроспективно-теоретичній, так і в нормотворчій проєкціях трансформаційного становлення.

Прямого розуміння та визначення феномена історичного розвитку персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в сфері медицини наразі не існує. Проте з огляду на науково-теоретичне трактування вітчизняних дослідників І. Діордіци та І. Коваленка [2], які проаналізували аспекти розуміння персональних даних у сфері охорони здоров'я в інформатизаційну епоху, таку термінологічну категорію буде доцільним розглянути з позиції процесу формування й еволюції правових норм і принципів, спрямованих на забезпечення конфіденційності, безпеки та захисту особистих медичних даних, з урахуванням соціальних, технологічних і юридичних змін, що впливають на права пацієнтів і стандарти медичної практики.

Зазначений підхід до трактування терміна «історичний розвиток персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері» насамперед дає змогу сконцентрувати увагу на його ключових критеріях відмітності, серед яких виділяємо захист медичних даних індивіда, урахування прав індивіда як пацієнта та медико-практичних стандартів, що кореспондують стандартам медичної практики, і передусім збирання, обробки, зберігання та систематизації значущої, чутливої інформації (даних) про особу. Сегментоване значення в цьому разі набуває трактування та розуміння поняття «персональні дані», яке в спеціалізованій юридичній літературі трактується як будь-яка інформація, що стосується ідентифікованої фізичної особи, що дає змогу прямо чи опосередковано визначити цю особу, зокрема ім'я, контактні дані, ідентифікаційні номери, медичну чи фінансову інформацію тощо [2]. Як помічаємо, дефініція «персональних даних» оперує аспектом медичних даних як субелементом перших, що знову-таки дає нагоду свідчити про нерозривний зв'язок між цими термінологічними категоріями та потребою в їхньому подальшому аналітичному огляді [2].

Затребуваним і контекстним у розрізі аналітичного огляду особливостей історичного розвитку персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері, на наше переконання, є систематизація безпосередніх витоків ототожнення терміна «захист конфіденційної медичної інформації». Зазначена феноменологія може бути конкретизована та систематизована в ретроспективно-філософському й ретроспективно-юридичному вимірах, на яких зупинимось нижче.

Так, загальнофілософська складова дискурсного ототожнення історичного розвитку персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в сфері медицини може бути концептуалізована крізь призму трактатів та ідейних генерацій щодо приватності Дж. Лока, Ж.-Ж. Руссо, І. Канта.

Зокрема, Дж. Лок у власному оглядово-юридичному матеріалі «Два трактати про правління» від 1689 р. [3] узагальнив понятійно-категоріальні основи розуміння прав людини через «право на власну особу» (тобто її волю здійснювати все, що не є нормативно забороненим або суспільно небезпечним), від якої походить і право на працю, і право приватної власності та особисту недоторканість індивіда. Саме остання кластерна категорія може розцінюватися як історико-ретроспективна підвалина формування теорії захисту прав індивіда й непорушності його особистої інформації (даних).

Теоретичний і філософсько-аналітичний доробок Ж.-Ж. Руссо має дотичність до теорії захисту приватності індивіда лише опосередковано – наприклад, у працях «Роздуми про науки та мистецтва» від 1750 р. та «Суспільний договір» від 1762 р. автор акцентував увагу на непорушності індивідуальних прав індивіда в контексті участі в суспільних відносинах і неприпустимості посягань на останні від державних органів та інституцій. Зазначені критеріальні стандарти підсумково стали основою теорії про персональні дані та захист останніх від неправомірних зловживань [4].

Водночас у працях І. Канта, як-от «Метафізика моральності» від 1797 р. та «Критика практичного розуму» від 1788 р., було інтегровано понятійно-категоріальну та теоретичну структури, які надалі вдосконалили до теорії приватності. Зокрема, у зазначених дослідженнях

було сформовано теорію автономії особистості, що складається насамперед із концепції розгляду людини як мети, а не як засобу. Трансформація цього підходу мала місце передусім у подальшій появі принципу недоторканності життя й особистих кордонів [5]. До таких «особистих кордонів», згідно із філософсько-правовим підходом, можемо відносити й персональні дані – чутливу інформацію, що підлягає використанню виключно за умови акцептування особою, яка де-факто є носієм останньої, а також за умови дотримання нормативних положень під час збору, обробки та використання персональних даних на державному й приватному рівнях.

Варто зазначити, що наведені підходи дають підстави розглядати приватність як філософсько-правову категорію, що виступає своєрідним інваріантом, з якого надалі сформувалося поняття персональних даних. Ці дані охоплюють елементи приватної інформації, але водночас використовуються в контексті соціальних, державно-соціальних і приватно-соціальних трансформацій.

Крім, власне, теорії, підходи до розуміння феномена приватності, які можуть бути розглянуті й у розрізі історичного розвитку персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері, також були генеровані на прецедентно-правовому рівні. Наприклад, у статті С. Воррена та Л. Брендайса для Harvard Law Review від 1890 р. під назвою «Право на приватність» (англ. «The Right to Privacy») [6] наголошувалося на тому, що преса й технології (на той момент – фотографія) не є причиною для втручання в особисте життя індивіда без його на те згоди, а право особи на приватність узагальнено, має фундаментальний характер і підлягає юридичному (правовому) захисту від зловживань і посягань. Після цього приватність почала розглядатися в англо-американській правовій сім'ї як основоположна категорія права та свобод індивіда, а захист приватності (до якої входить, зокрема, приватність даних та інформації про особу) визнано зіставним із захистом матеріальних активів процесом у Великій Британії, США та на рівні міжнародного права відповідно [7].

Отже, варто свідчити про мультифункціональне розуміння причин і підвалин категоризації та теоретизування ідеї приватності як такої, що передувала генерації історичного розвитку персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері. Проаналізовані вище підходи до структурування ідеї захищеності й недоторканості індивіда та інформації про нього були генералізовані й на рівні законодавчих підходів – переважно в ЄС. Саме на цьому сконцентруємося нижче.

Насамперед пропонуємо звернути увагу на нормативні концепції, викладені щодо розвитку персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері в Конвенції Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» [8]. Зазначений акт правотворчості є першою міжнародною угодою, яка встановила стандарти захисту персональних даних, включно із особистою інформацією в медичній сфері. Конвенція закладає основу для регулювання обробки персональних даних і визначає обов'язки сторін у забезпеченні права людини на приватність у сфері медицини – пропонуємо зосередитися на постатейному окресленні ключових елементів стандартизації цього процесу зазначеним документом.

Так, відповідно до ст. 5 Конвенції Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» [8], встановлюється презумпція якості даних як принципу, який визначає особливості обігу персональних даних. Останні повинні бути отримані на засадах законності та справедливості, застосовуватися виключно для законних цілей і зазначатися актуальністю й точністю – зазначена конотація стосується й медичної сфери включно.

Зі свого боку, згідно із ст. 6 Конвенції Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» [8], забороняється обробка чутливих персональних даних індивіда (до яких, зокрема, належать медичні дані) за умови, що не існує дієвих засобів захисту останніх. Європейський законодавець у цьому разі зобов'язує держави формувати прецедент конфіденційності медичних записів, а дозвіл на обробку медичних даних надається лише у випадках, коли це є потрібним для охорони здоров'я чи забезпечення кваліфікованого (якісного) надання медичних послуг.

Також зазначимо, що Конвенція Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» [8] також впроваджує стандарти щодо безпеки

даних, які є дотичними до сфери охорони здоров'я та медицини. Так, відповідно до ст. 7 зазначеного документа, держави на території ЄС мають вживати належних заходів для захисту персональних даних від ризиків, як-от випадкове або незаконне знищення, втрата чи доступ до даних, і зазначена конотація розповсюджується й на відповідний рівень захисту для медичних установ, які мають потребу в забезпеченні конфіденційності та захисті даних пацієнтів від витоків чи інших порушень безпеки, зловживань і несанкціонованого доступу.

Сегментарною в контексті особливостей розуміння персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері наділена, на нашу думку, також ст. 8 Конвенції Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» [8]. У цій статті конкретизуються права суб'єктів даних крізь призму опції знання про факт обробки даних індивідом, доступ до них останнім і можливість їхнього вільного виправлення. Застосування зазначених принципів обігу та використання персональних даних у медичній сфері наділене особливим рівнем затребуваності, адже пацієнт має бути наділений правом отримувати доступ до власних медичних записів, мати змогу перевіряти їхню точність і вносити коригування з метою забезпечення коректної інформації в контексті подальшого лікування.

Відповідно до наведеної Конвенції № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» [8] персональні дані – будь-яка інформація про фізичну особу, що ідентифікована або може бути ідентифікована. Зазначена Конвенція вважається першим міжнародним документом про взаємні права й обов'язки, яка містить загальноєвропейські норми (стандарти), що створюють умови регулювання суспільних відносин у сфері захисту персональних даних. Норми Конвенції є імперативними, тобто такими, від яких країни, які до неї приєдналися, не можуть відступатися. Згідно з положеннями цієї Конвенції приведення національного законодавства у відповідність до її положень має відбуватися не пізніше за набрання чинності Конвенції на території відповідної країни. Країни, які підписали зазначений документ, мають керуватися ним під час розгляду всіх питань, пов'язаних із захистом персональних даних, які обробляються або не обробляються в автоматизованих системах різного призначення.

У ст. 12 Конвенції Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» [8] європейським законодавцем встановлено презумпцію обробки персональних даних з урахуванням суспільного інтересу, зокрема і в сфері охорони здоров'я та медицини. У такий спосіб європейський законодавець унормовує та врегульовує питання балансу між приватністю та суспільними інтересами, що набуває особливої актуальності в умовах медичних надзвичайних ситуацій або поширення епідемій, коли певні аспекти приватності можуть підлягати обмеженням для захисту здоров'я населення.

Потрібно зазначити, що регулювання питання персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері, згідно із положеннями Конвенції Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних», носить здебільшого узагальнений та аналогово-правовий характер. Водночас персональні дані в медичній сфері набули ознак більш конкретизованого вмісту захисту, координації та спрямування в Загальному регламенті про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679) [9]. Ключові концепти охорони персональних даних у сфері медицини стисло проаналізуємо нижче.

Так, ст. 5 Розділу II Загального регламенту про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679) [1] встановлює принципи обробки персональних даних у ЄС, серед яких виділяємо законність, справедливість і прозорість, а також точність. Якщо перших три кластери носять загальноправовий характер, то аспект точності розповсюджується на сфери обігу персональних даних у сфері медицини крізь призму критичної потреби в дотриманні в медичних записах актуальності та точності інформації для забезпечення безпеки пацієнтів [10].

Згідно зі ст. 6 Розділу II Загального регламенту про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679) [1] обробка медичних персональних даних може бути здійснена виключно за наявності таких правових підстав, як згода пацієнта (чітка та інформована згода останнього на обробку даних) і захист життєвих інтересів суб'єкта персональних

даних (право на обробку даних у разі, коли пацієнт за станом здоров'я тощо не матиме змоги самостійно надати згоду).

На сьогодні в Україні інформаційна взаємодія баз персональних даних різних реєстрів не здійснюється, їхні дані часто не сумісні, жоден із реєстрів не охоплює все населення країни [11].

Важливого значення для контексту розуміння персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері набуває також ст. 9 Розділу II Загального регламенту про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679) [1], якою медичні дані віднесено до спеціальної категорії персональних даних. Такий статус останніх забороняє обробку особливо чутливих категорій даних, зокрема даних про здоров'я, за винятком ситуацій, коли суб'єкт даних надає явну згоду, обробка потрібна з метою профілактики чи охорони здоров'я або для цілей діагностики, лікування чи управління охороною здоров'я за умови, що обробку здійснюють медичні працівники або інші суб'єкти, які зобов'язані зберігати професійну таємницю [12]. Схожий концептуально-нормативний підхід спрямований на конфіденціалізацію медичних даних і превентивне нівелювання потенційних витоків та зловживань останніх.

Важливого значення для забезпечення безпеки персональних медичних даних пацієнта набуває не лише узагальнено-процедурна, але й суб'єктивна сторона зазначеного процесу, що дає змогу суб'єктові таких даних мати доступ до останніх. Так, відповідно до ст. 15 Розділу III Загального регламенту про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679), пацієнт має право контролювати використання їхньої медичної інформації та підтримувати її актуальність, зокрема через реалізацію права на доступ до своїх медичних даних, знання про дані, що зберігаються, мету такого зберігання та осіб або організацій, що мають доступ до чутливої персональної медичної інформації.

Зрештою, юридичні конотації Загального регламенту про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679) [1] також вимагають забезпечення безпеки інформації в усіх сферах, де відбувається її обробка, включно із медичною. Так, у ст. 32 Розділу IV зазначеного нормативно-правового акта встановлюється концептуальний підхід щодо вжиття заходів для захисту персональних даних, охоплюючи псевдонімізацію та шифрування медичних даних, що є особливо важливим у контексті захисту інформації пацієнтів від випадкових чи незаконних витоків і кібератак, які здійснюються на медичні інформаційні системи та медичну сферу загалом [13].

Отже, можна зазначати той факт, що Конвенція Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» та Загальний регламент про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679) закладають основи для захисту персональних даних, зокрема в медичній сфері, однак мають певні відмінності [14]. Обидва документи визначають персональні дані як ті, що потребують захисту, та встановлюють основні принципи їхньої обробки: законність, прозорість, обмеження мети, мінімізацію й точність даних.

Водночас Загальний регламент про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679) пропонує більш детальні механізми захисту, включно з чітко окресленими правами суб'єктів даних на доступ, перенесення даних, заперечення та видалення, а також передбачає санкції за порушення вимог. Загальний регламент про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679) також висуває особливі вимоги до обробки медичних даних, зокрема через обов'язкове отримання згоди пацієнтів або за умов професійної таємниці медиків (ст. 9 Розділу II нормативного акта), що конкретизує правила обробки саме в медичній сфері. Конвенція Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» загалом є більш гнучкою та не надає такої деталізації, як Загальний регламент про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679), але також пропонує гарантії прав людини через захист персональних даних. Відповідно, спільною рисою є захист медичних персональних даних як основи прав людини, а відмінністю – ступінь деталізації та обов'язкових умов для обробки медичних даних, що в GDPR є більш регламентованим [15].

Висновки. Комплексний аналіз історичного розвитку персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері дав змогу дійти таких висновків.

По-перше, термінологічну категорію як «історичного розвитку персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в сфері медицини» з огляду на наявні вітчизняні підходи до її трактування буде доцільним розглянути з позиції процесу формування й еволюції правових норм і принципів, спрямованих на забезпечення конфіденційності, безпеки та захисту особистих медичних даних, з урахуванням соціальних, технологічних і юридичних змін, що впливають на права пацієнтів і стандарти медичної практики.

По-друге, маємо відмічати вплив загальнофілософських трактатів та ідей щодо приватності (Дж. Лок, Ж.-Ж. Руссо, І. Кант) і правової й прецедентної доктрини Великої Британії та США щодо права на особисту недоторканість (впровадження суддями С. Ворреном та Л. Брендайсом терміна «право на приватність» – right to privacy) на формування концепту захисту персональних даних як особливого інституту захисту прав людини в медичній сфері.

По-третє, конкретизовані особливості захисту персональних даних безпосередньо в медичній сфері в умовах сьогочасних трансформацій і загальної динамічної змінності в обробці персональних даних можна розглядати крізь призму Конвенції Ради Європи № 108 «Про захист осіб у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних» та Загальний регламент про захист даних ЄС (General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679), якими регулюється цей процес безпосередньо в ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). *Official Journal of the European Union*. 2016. L 119. С. 1–88.
2. Діордіца І., Коваленко І. Значення персональних даних у сфері охорони здоров'я в умовах інформатизації. *Науковий вісник Ужгородського національного ун-ту*. 2024. № 84 (3). С. 84–88.
3. Locke, J. *Two treatises of government* / Cambridge University Press. 1988. 464 p. URL : <https://www.cambridge.org/highereducation/books/locke-two-treatises-of-government/60CF0CAE1CD8CBE03E58D09426A3F80F#overview>
4. Bertram, C. Jean Jacques Rousseau / *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. 2010. URL : <https://plato.stanford.edu/entries/rousseau/>
5. Kant, I. *Practical Philosophy*. Edited by Mary J. Gregor / Cambridge University Press. 1999. 668 p.
6. Warren, S., Brandeis, L. The Right to Privacy. *Harvard Law Review*. 1890. Vol. IV (5). Dec. 15. URL : https://groups.csail.mit.edu/mac/classes/6.805/articles/privacy/Privacy_brand_warr2.html
7. Custers, B. et al. *EU Personal Data Protection in Policy and Practice*. T.M.C. Asser Press. 2019. 249 p.
8. Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних : Конвенція Ради Європи від 28.01.1981 № 108. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326
9. Бем М., Городиський І. Захист персональних даних: правове регулювання та практичні аспекти : науково-практичний посібник. К. : К.І.С., 2021. 157 с.
10. Токарева К. Проблема захисту персональних даних у сфері охорони здоров'я в умовах інформатизації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 496–499.
11. Базанов О. Щодо реєстрації, ідентифікації фізичних осіб та захисту персональних даних. *Правова інформатика*. 2004. № 4. С. 38–48.
12. Сасенко М. Сучасне правове регулювання інформаційних відносин у сфері захисту персональних даних в Україні. *Право і суспільство*. 2015. № 3. С. 102–107.
13. Гуржій Т., Петрицький Т. О. Правовий захист персональних даних : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 216 с.

14. Сопілко І. Генезис змісту категорії «персональні дані». *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2013. № 4. С. 62–66.
15. Кравчук М. Міжнародний досвід правового регулювання захисту персональних даних в мережі Інтернет. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 3. С. 123–126.

REFERENCES

1. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). *Official Journal of the European Union*. 2016. L 119. Pp. 1–88 [in Ukrainian].
2. Dioridtsa, I. & Kovalenko, I. (2024). The significance of personal data in healthcare in the context of informatization [Znachennya personal'nykh danykh u sferi okhorony zdorov'ya v umovakh informatyzatsiyi]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho un-tu*. 2024. No. 84 (3). Pp. 84–88 [in Ukrainian].
3. Locke, J. (1988). *Two Treatises of Government* / Cambridge University Press. 464 p. URL : <https://www.cambridge.org/highereducation/books/locke-two-treatises-of-government/60CF0CAE1CD8CBE03E58D09426A3F80F#overview> [in Ukrainian].
4. Bertram, C. (2010). Jean Jacques Rousseau / Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL : <https://plato.stanford.edu/entries/rousseau/> [in Ukrainian].
5. Kant, I. (1999). *Practical Philosophy*. Edited by Mary J. Gregor / Cambridge University Press. 1999. 668 p. [in Ukrainian].
6. Warren, S. & Brandeis, L. (1890). The Right to Privacy. *Harvard Law Review*. Vol. IV (5). Dec. 15. URL : https://groups.csail.mit.edu/mac/classes/6.805/articles/privacy/Privacy_brand_warr2.html [in Ukrainian].
7. Custers, B. et al. (2019). *EU Personal Data Protection in Policy and Practice*. T.M.C. Asser Press. 249 p. [in Ukrainian].
8. Council of Europe Convention No. 108 for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data dated 28.01.1981. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326 [in Ukrainian].
9. Bem, M., Horodyskyi, I. (2021). Zakhyst personal'nykh danykh: pravove rehulyuvannya ta praktychni aspekty [Personal Data Protection: Legal Regulation and Practical Aspects]. A Scientific and Practical Guide. Kyiv : K.I.S. 157 p.
10. Tokarieva, K. (2022). Problema zakhystu personal'nykh danykh u sferi okhorony zdorov'ya v umovakh informatyzatsiyi [The problem of personal data protection in healthcare in the context of informatization]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*. No. 11. 496–499 [in Ukrainian].
11. Bazanov, O. (2004). Shchodo reyestratsiyi, identyfikatsiyi fizychnykh osib ta zakhystu personal'nykh danykh [On registration, identification of individuals and personal data protection]. *Pravova informatyka*. No. 4. 38–48 [in Ukrainian].
12. Saienko, M. (2015). Suchasne pravove rehulyuvannya informatsiynykh vidnosyn u sferi zakhystu personal'nykh danykh v Ukrayini [Modern legal regulation of information relations in the field of personal data protection in Ukraine]. *Pravo i suspil'stvo*. No. 3. 102–107 [in Ukrainian].
13. Hurzhii, T. & Petrytskyi, A. (2019). *Legal Protection of Personal Data [Pravovyy zakhyst personal'nykh danykh] : monograph*. Kyiv : Kyiv National University of Trade and Economics. 216 p. [in Ukrainian].
14. Sopilko, I. (2013). Henezys zmistu katehoriyi «personal'ni dani» [The genesis of the concept of "personal data"]. *Yurydychnyy visnyk. Povitryane i kosmichne pravo*. No. 4. 62–66 [in Ukrainian].
15. Kravchuk, M. (2013). Mizhnarodnyy dosvid pravovoho rehulyuvannya zakhystu personal'nykh danykh v merezhi Internet [International experience of legal regulation of personal data protection on the Internet]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. No. 3. 123–126 [in Ukrainian].

B. A. Malii. HISTORICAL DEVELOPMENT OF PERSONAL DATA AS A SPECIAL INSTITUTION FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN THE MEDICAL FIELD

The article examines the key theoretical approaches, genesis, and specific features of the historical development of personal data as a distinct legal institution for the protection of human rights within the healthcare sector. The study presents a comprehensive analysis of the main stages of the formation and evolution of legal protection mechanisms for personal data in medicine, taking into account the fundamental right to privacy. A generalized definition of the concept of "personal data" is provided, along with an analysis of its legal nature and status as an object of legal regulation, with particular emphasis on the subset of sensitive data, namely medical data. The article clarifies the legal concept of protecting medical data as a sensitive category of personal (individual) information, which requires enhanced safeguards due to its intimate connection with a person's private life and the associated risks of misuse, stigmatization, or discrimination.

In addition, the study reviews various legal interpretations of the term "medical data confidentiality protection," offering a structured overview of its core components, including the principles of lawfulness, purpose limitation, data minimization, and accountability in the context of data collection, storage, and automated processing. The influence of philosophical discourse, moral reasoning, and legal doctrines concerning privacy is analyzed, especially in relation to the development of common law traditions in the United Kingdom and the United States concerning the right to personal integrity and autonomy. These traditions have significantly contributed to the shaping of contemporary concepts of personal data protection as an essential element of human rights law in medical practice.

Special attention is paid to legal safeguards developed under international and regional legal frameworks, particularly the Council of Europe's Convention No. 108 for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data and the General Data Protection Regulation of the European Union (Regulation (EU) 2016/679, GDPR). The article highlights the current trends in the development of the legal institution of personal data protection in the era of digital transformation, focusing on challenges posed by electronic health records, telemedicine platforms, health-related mobile applications, and other forms of digitalization in the medical field. Finally, the paper outlines prospective approaches for improving the protection of patient data in the digital age, emphasizing the need for integrated legal, technical, and ethical solutions that uphold fundamental human rights while promoting the benefits of technological innovation in healthcare systems.

Keywords: data, personal data protection, healthcare, human rights.